

Enes Ulusoy

24-01-2023

4 minuten

Waarvoor dienen we kennis te vergaren?

Allah ﷻ openbaart in de Koran wat neerkomt op: “Het past de mens niet dat Allah hem het Boek en de Kennis en begrip van de wetten en het Profeetschap heeft gegeven om tegen de mensen te zeggen: ‘Wees aanbidders voor mij in plaats van voor Allah.’ Integendeel, hij zou zeggen: ‘Wees godvruchtige geleerden die handelen conform hun kennis doordat jullie het Boek onderwijzen en doordat jullie die bestuderen.’”¹

In *tafsīr al-jalālayn* staat het volgende commentaar: “En doordat jullie die bestuderen, dus door middel van dat (Boek), want het nut ervan is dat jullie ernaar handelen.”

De positie van leerders en geleerden is erg groots en hoog in de islam. Allah ﷻ openbaart in de Koran wat neerkomt op: “Het zijn slechts de geleerden onder Zijn dienaren, die Allah het meest vrezen.”²

Imam al-Nasafi vermeldt in *tafsīr al-madārik* dat Imam Abu Hanifa, Imam ‘Omar ibn ‘Abdilaziz en Imam Ibn Sirin dit vers reciteerden waarbij ze *lafẓatullāh* (de Naam Allah) *marfū‘* (nominatief) en het woord *al-‘ulamā* (de geleerden) *manṣūb* (accusatief) maakten. In dat geval is *al-khashya* (vrees) een *isti‘ara* (metafoor) voor *ta‘ẓīm* (eerbiediging) en de betekenis wordt dan: “Allah eerbiedigt van Zijn dienaren slechts de geleerden.” Dit duidt op de verheven positie van de geleerden bij Allah ﷻ.

Een ander Koranvers dat vaak wordt aangehaald over de verheven positie van kennis en geleerdheid is wat neerkomt op: “Zeg: Zijn degenen die weten gelijk aan de onwetenden?”³

De context van dit vers duidt ons op de werkelijke kennis die geprezen wordt in de Koran en Sunna. Nu volgt de betekenis van het hele vers: “Is de gehoorzame die een gedeelte van de

¹ Koran, 3:79.

² Koran, 35:28.

³ Koran, 39:9.

nacht, zich neerknielend en staand (in gebed doorbrengt), die het Hiernamaals vreest en die op de genade van zijn Heer hoopt (gelijk aan degenen die dit niet doen)? Zeg: “Zijn degenen die weten gelijk aan de onwetenden?” Het zijn slechts de mensen van begrip die er lering uit trekken.”⁴ We dienen dit Koranvers in zijn volledigheid te begrijpen om de complete betekenis te kunnen zien. Imam al-Nasafi schrijft daarom in *tafsīr al-madārik* dat degenen die kennis hebben degenen zijn die ernaar handelen. Als je deskundig bent in een of meerdere islamitische wetenschappen, maar niet voldoet aan de bovenstaande kwaliteiten, niet handelt conform je kennis en voorkeur geeft aan het wereldse, dan kan je niet gerekend worden tot de geleerden die geprezen worden door Allah ﷻ en de geliefde profeet ﷺ.

Bovendien is de echte geleerde degene die nuttige kennis tot zich neemt. Dit is de kennis die de ziel spiritueel dichterbij Allah ﷻ brengt, het ego zuivert, goed gedrag als vrucht heeft en stimuleert tot het verrichten van goede daden en aanbiddingen. Er is een hadith gekomen hierover waarvan de betekenis neerkomt op: “De kennis kent twee soorten: (1) kennis in het hart en dat is de nuttige kennis, (2) kennis op de tong en dat is het bewijs van Allah tegen het kind van Adam.”⁵

2

Ook voor de geleerden wordt het onderscheid gemaakt tussen goede en slechte. Imam al-Rabbani stelt het probleem van slechte geleerden vaak aan de kaak in zijn brieven. In een van zijn brieven⁶ schrijft hij geparafraseerd het volgende: “Liefde en verlangen voor het wereldse is een zwarte vlek op het gezicht van de geleerde, ook al verschijnen er via hem nuttigheden voor de gemeenschap. Kennis is echter niet nuttig in zijn geval. Ook al is er een causaal verband tussen het slagen van de islamitische missie en de geleerden, kijken wij daar niet naar om, omdat het dienen van de islam soms ook door slechteriken gedaan kan worden, zoals in de hadith is gekomen (wat neerkomt op): “Waarlijk, Allah ondersteunt deze religie (ook) met de boosdoener.” [Einde hadith]. Zo iemand is te vergelijken met steen of hout dat

---

⁴ Koran, 39:9.

⁵ Overgeleverd door Imam al-Darimi in *al-sunan* via Imam Hasan al-Basri. Tevens opgenomen in *al-targhīb wa al-tarhīb* door Imam al-Mundhiri met de volgende kanttekening: “Overgeleverd door Imam al-Khatib in *al-tārīkh* met een *ḥasen* keten en tevens overgeleverd door Ibn ‘Abdilbarr in het boek *al-‘ilm* via Imam Hasan al-Basri als *mursal* met een *ṣaḥīḥ* keten.” Deze hadith is tevens *ḥasen* verklaard door Imam al-Suyuti in *al-jāmi’ al-ṣaḥīḥ*. Imam al-Munawi zei in de uitleg ervan dat de hadith authentiek verklaard is.

⁶ *al-maktūbāt al-rabbāniyya*, volume 1, brief 33.

brandbaar is en hiermee nut kan bezorgen aan de mensen, maar zelf niets daaraan heeft. Sterker nog, kennis is in het geval van slechte geleerden schadelijk, want het vormt een bewijs tegen hen, zoals in de hadith is gekomen (wat neerkomt op): “Degene die het ergst bestraft wordt Dag der Opstanding is een geleerde welke Allah niet heeft gebaat met zijn kennis.” [Einde hadith]. Hoe is het niet voor te stellen dat kennis niet schadelijk is in hun geval, terwijl ze de meest waardevolle bij Allah ﷻ, namelijk islamitische kennis, als middel gebruiken om het meest waardeloze bij Allah ﷻ te verwerven, namelijk wereldse zaken, zoals eigendom, status, aanhangers. Onderwijs en vervaardiging van kennis zijn alleen nuttig als ze puur voor Allah ﷻ worden gedaan. De geleerden bij wie dit onderbreekt, zijn geleerden van het wereldse en de kwaadheid. Zij denken dat ze een voortreffelijkheid hebben en waardig zijn om aangehangen te worden, maar zijn dat in de werkelijkheid niet. Zij zullen tegenover een grote teleurstelling te komen staan op de Dag der Opstanding, zoals in het Koranvers is aangekondigd (welk neerkomt op): “En zij denken dat zij iets hebben dat hen baat. Waarlijk, zij zijn leugenaars. Zij werden door Satan overweldigd (door hun gehoorzaamheid aan hem), waarop hij hen de gedenking aan Allah deed vergeten. Zij behoren tot de groep van Satan (en zijn dus zijn volgelingen). Waarlijk, (weet dat) de volgelingen van Satan de (grootste) verliezers zullen zijn!”⁷ [Einde betekenis van de verzen]. Een van de vromen zag dat de satan rustig aan het zitten was. Toen hij hem hierom vroeg, zei de satan: “Dankzij de slechte geleerden hoef ik niets te doen. Zij vervullen mijn taken.” [Einde parafrase van de brief].

Zo zie je hoe slecht en ellendig het is om kennis te vergaren en te hebben omwille van wereldse zaken, zoals geld, eigendom, positie, beroemdheid en dergelijke waardeloze doelen. Er zijn op heden mensen die kennis verspreiden op het internet en sociale media om meer likes, views en volgers te krijgen. Dit is een giftige ziekte voor het hart. Wij weten van vrome voorgangers, zoals Imam Sufyan al-Thawri, dat hij een einde bracht aan zijn hadith-lessen, omdat hij populair begon te worden. Voor studie en onderwijs geldt ook dat ze puur voor Allah ﷻ moeten zijn, zoals het geldt voor elke andere aanbidding in de islam. Je moet niet studeren om te discussiëren of om je publiek te vergroten. Dit is zeer schadelijk voor jouw band met Allah ﷻ. Het dient als een pech en ramp voor de gehele moslimgemeenschap.

---

⁷ Koran, 58:18-19.

Imam al-Ghazali maakt ditzelfde punt van ons betoog duidelijk in zijn meesterwerk *al-ihyā* aan de hand van vijf rolmodellen die tot een van de grootste geleerden van deze moslimnatie behoren. Dit zijn de volgende geleerden:

1. Imam al-Shafi'i (gest. in het jaar 204 AH)
2. Imam Malik (gest. in het jaar 179 AH)
3. Imam Abu Hanifa (gest. in het jaar 150 AH)
4. Imam Ahmad (gest. in het jaar 241 AH)
5. Imam Sufyan al-Thawri (gest. in het jaar 161 AH)

Imam al-Ghazali bespreekt deze rolmodellen in het kader van vijf kwaliteiten:

1. Deze geleerden waren devoten.
2. Ze waren asceten.
3. Ze waren de kenners van de nuttige kennis.
4. Ze waren de kenners van de islamitische voorschriften.
5. Ze waren oprecht en hadden de tevredenheid van Allah ﷻ als doel.

Imam al-Ghazali geeft aan dat de geleerden van zijn tijd deze rolmodellen slechts in één kwaliteit nabootsen, namelijk de vierde kwaliteit. De overige vier kwaliteiten zijn volgens hem verwaarloosd door de pseudogeleerden van zijn tijd. Als dit het geval is voor zijn tijd, dus de vijfde eeuw van de islamitische kalender, hoe zit het dan met de zogenaamde kennisbeoefenaars van onze tijd. Moge Allah ﷻ ons behoeden!

Nu willen we graag een aantal fragmenten geven uit de beschrijvingen van Imam al-Ghazali en Imam 'Abdulwahhab al-Sha'rani⁸ over deze vijf haviken om te demonstreren dat geleerdheid veel meer betekent dan alleen memoriseren, studeren, lezen, schrijven en onderwijzen. Hiermee zal ook duidelijk worden dat de kijk van de islam op geleerdheid en geschooldheid heel anders is dan die van de westerse cultuur.

---

⁸ Uit zijn gezegende werk *al-ṭabaqāt al-kubrā*.

Imam al-Shafi'i

- ✓ Hij placht de nacht in drieën te verdelen: een deel voor kennis, een deel voor het gebed en een deel voor het slapen. Dit duidt erop dat hij een serieuze devoot was.
- ✓ Hij placht de Koran in de maand Ramadan zestig keer uit te lezen en buiten de Ramadan dertig keer per maand.
- ✓ Hij placht te zeggen: "Ik ben de afgelopen zestien jaar niet vol geraakt van voedsel, want verzadiging van voedsel verzwaart het lichaam, verhardt het hart, vernietigt de intelligentie, veroorzaakt slaap en verzwakt de persoon tegen aanbiddingen."
- ✓ Hij werd een keer gevraagd over een onderwerp, maar hij gaf geen antwoord en zei: "Ik weet niet welke voortreffelijker is nu bij Allah ﷻ: antwoorden of zwijgen." Kijk hoe hij zijn tong onder bedwang houdt, terwijl dit het moeilijkste is wat er is voor een persoon met kennis.
- ✓ Hij placht te zeggen: "Wie beweert dat hij heeft kunnen combineren tussen de liefde voor het wereldse en de liefde voor Allah ﷻ heeft waarlijk gelogen."
- ✓ Hij kreeg zeer waardevolle spullen en veel geld binnen als geschenk van staatsmannen en rijken. Hij deelde altijd alles op dezelfde dag volledig uit. Zijn vrijgevigheid is erg bekend. Dit duidt ook op zijn ascetisme.
- ✓ Het is overgeleverd dat hij deelnam aan een van de lezingen van Imam Sufyan ibn 'Uyayna in Mekka. Hij overleverde hadith over hartverzachters. Toen Imam al-Shafi'i de hadith hoorde, viel hij onmiddellijk flauw. Ze dachten aanvankelijk zelfs dat hij dood was.
- ✓ In een zitting werden Koranverzen gereciteerd die neerkomen op: "Dit is een Dag waarop zij niet spreken. En het zal hun niet toegestaan worden om zich te verontschuldigen."⁹ Toen hij dit hoorde, werd hij bleek, kreeg kippenvel, begon hard te trillen en viel flauw uit angst voor Allah ﷻ.
- ✓ Hij zei ook altijd: "Ik wenste dat men profiteerde van al mijn kennis, maar niets daarvan aan mij toeschreef." Dit duidt weer op zijn oprechtheid.

---

⁹ Koran, 77:35-36.

Imam Malik

- ✓ Wanneer hij hadith ging doceren, bereidde hij zich eerst van te voren voor op de les door wudu' te doen, daarna zijn baard te kammen, geur op te doen en deftig te zitten. Toen hij hierom werd gevraagd, zei hij: "Ik houd ervan om de hadith van de profeet ﷺ te respecteren." Dit is een groots voorbeeld van Imam Malik. Zo waren de vrome voorgangers als het ging om islamitische kennis en diens middelen, zoals pen en papier. Ze eerbiedigden deze zaken. De wijsneuzen van deze tijd kruizen hun benen, leunen achterover met hun volle buik en roepen allerlei religieuze decreten uit, terwijl ze kritiek uiten op de grote imams. Zij zijn degenen die de kennis onder voeten hebben genomen en zullen geen enkel profijt genieten van kennis.
- ✓ Imam al-Shafi'i zei over Imam Malik: "Hij werd gevraagd over 48 vraagstukken en zei over 32 vraagstukken dat hij het antwoord ervan niet wist."
- ✓ Toen hij beroemd werd door zijn kennis en vroomheid, kreeg hij van alle kanten eigendom en geld binnen. Hij deelde alles uit op het pad van Allah ﷻ. Hij had zelf niet eens een eigen huis.
- ✓ Toen de kalief Harun al-Rashid hem vroeg om naar zijn paleis te komen en hadith te doceren voor zijn kinderen, antwoordde hij met de volgende legendarische uitspraak: "De kennis komt niet naar de voeten. Het is de bedoeling dat men naar de kennis komt."
- ✓ Hij liep nooit met sandalen in de omgeving van het graf van de geliefde profeet ﷺ en reed ook niet op een rijdier in Madina uit respect voor de profeet ﷺ.

Imam Abu Hanifa

- ✓ Imam Hammad ibn Abi Sulayman zei dat Imam Abu Hanifa de gehele nacht biddend doorbracht.
- ✓ Hij kreeg het voorstel van de toenmalige kalief om minister van financiën te worden, maar Imam Abu Hanifa weigerde. Hierdoor moest hij ook ernstige mishandelingen verduren. We zien in deze tijd hoeveel salto's mensen in de lucht maken om ergens een functie of positie te krijgen.

- ✓ Toen hij ter sprake kwam in een bijeenkomst waar Imam Abdullah ibn Mubarak ook was, zei Imam Abdullah ibn Mubarak: “Jullie hebben het over een persoon die de gehele wereld aangeboden kreeg, maar weigerde.”
- ✓ Imam Sharik al-Nakha'i zei over hem: “Imam Abu Hanifa was iemand die weinig sprak, veel contemplerde en weinig discussieerde met mensen.”

Imam Ahmad ibn Hambal

- ✓ Hij verliet nooit het nachtgebed.
- ✓ Hij zei tegen een leerling van hem die bij hem kwam logeren om kennis te vergaren en het nachtgebed oversloeg: “Glorie zij Allah, je vergaat kennis, maar je bidt niet in de nacht!?”
- ✓ Als hij honger kreeg, doopte hij een uitgedroogd brood in water en at deze.
- ✓ Hij bad in 24 uur in totaal 300 gebedseenheden. Dat was zijn routine.
- ✓ Hij had vijf keer de bedevaart gedaan waarvan drie lopend.
- ✓ Hij bleef voor jaren vastzitten in de gevangenis en werd mishandeld, omdat hij geen prijs gaf van de islamitische geloofsleer tegen de sektarische bewegingen.

Imam Sufyan al-Thawri

- ✓ Hij placht te zeggen: “Het is niet de bedoeling dat men naar verdieping zoekt in kennis en hadith voordat hij twintig jaar gehandeld heeft conform de islamitische omgangsvormen.”
- ✓ Hij was soms zo druk bezig met aanbiddingen en goede daden verrichten dat hij niet toe kwam aan een maaltijd.
- ✓ Hij placht ook te zeggen: “Ik zou graag op een plek willen zijn waar niemand mij kent.”
- ✓ Hij had zichzelf drie dingen beloofd: (1) dat niemand hem zal dienen, (2) dat hij geen kleding vouwt, en (3) dat hij geen baksteen op baksteen plaatst. Deze zaken duiden erop hoe afstandelijk hij was tegen het wereldse.
- ✓ Er wordt over hem gezegd dat hij op een krankzinnige leek als hij begon te overpeinzen.